

Сафоник Наталія Андріївна
студентка природничо-технологічного факультету ДВНЗ
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», safonik2014@ukr.net

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК РІЗНОВИД НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В останні роки серед педагогічної громадськості викликає значний інтерес часто згадуване та широко обговорюване поняття дистанційної (або дистантної) освіти. Зацікавленість дистанційною освітою підігрується повідомленнями про динамічне зростання системи дистанційної освіти (ДО) за кордоном. Саме поняття ДО запозичене з англійської мови і практики освіти Великої Британії, Канади і особливо США, де не тільки поняття Distance Education, а й аббревіатура DE, що походить від цих слів, набули сталого значення й не вимагають розшифрування. У зарубіжній практиці поняття ДО охоплює найрізноманітніші моделі, методи й технології навчання, під час якого педагог і учень просторово розділені, знаходяться у різних місцях (класах, школах, технікумах, регіонах, містах і навіть країнах). При цьому стає необхідним деяке середовище або засоби, за допомогою яких відбувається спілкування викладача та учня. Такими засобами можуть бути:

- друквані та письмові матеріали, що пересилаються звичайною поштою або факсом;
- телефонна мережа;
- аудіо- та відеозаписи, навчальне радіо та телебачення (а також кіно);
- інтерактивні програмовані навчаючі засоби, комп'ютерні навчаючі програми;
- локальні та глобальні комп'ютерні мережі [2, С.44-49].

Термін «дистанційна освіта» не належить до певної особливої технології, швидше він описує спосіб навчання, який дозволяє педагогу та учню вийти за вузькі рамки навчання в класі.

Дистанційна освіта - це практика, що зв'язує викладача та учня, а також джерела, розміщені в різноманітних географічних регіонах, за допомогою спеціальної технології, що дозволяє здійснювати взаємодію. Остання може забезпечуватись різними способами, наприклад, обмін друкваними матеріалами за допомогою пошти й телефаксу, аудіоконференція, комп'ютерна конференція, відеоконференція. ДО є перспективним способом отримання освіти ізольованими учнями в селах, учнями з специфічними вимогами, інвалідами, особами, які нездатні отримати освіту іншими способами.

Можна визначити ДО як освіту, що характеризується п'ятьма головними моментами:

- а) існування вчителя і учня і, як мінімум, наявність домовленості між

ними;

- б) просторова розділеність вчителя і учня;
- в) просторова розділеність учня та навчального закладу;
- г) двоспрямована взаємодія учня і вчителя;
- д) підбір матеріалів, призначених спеціально для ДО.

В основному у ДО існує два підходи в забезпеченні підтримки навчання - розширення та трансформація. Ці підходи можна описати таким чином.

Модель розширення має місце тоді, коли викладач веде урок, який технологічно мало відрізняється від традиційного, розширюючи його до інших просторових і часових рамок. Діяльність педагога, сукупність навчальних матеріалів, навчальне середовище дозволяють імітувати ситуацію навчання в умовах кабінету, а також компенсувати втрачені канали спілкування та отримання навчальної інформації. Така модель навчання передбачає перетворення лекції й наступного обговорення в кабінеті в індивідуальні навчаючі матеріали [1, С.7].

Модель трансформації характеризує такі форми організації ДО, які не імітують традиційне навчання, а являють собою щось нове, специфічно пов'язане з технологіями зв'язку викладачів та учнів, що використовуються.

Разом з новими методами й технологіями навчання ДО привносить у теоретичну педагогіку й освітню практику *нові поняття і терміни*, до яких в першу чергу відносяться такі:

– ***віртуальний клас (група)*** - розуміють спільноту учнів, взаємодія між якими при спільному виконанні ними навчальних завдань відбувається по комп'ютерних мережах. Віртуальна група - поняття, яке властиве трансформаційній моделі ДО, оскільки можна передбачити, що спілкування між учнями за допомогою комп'ютерної мережі досить істотно відрізняється від звичайного. У наших умовах ДО є досвід, на підставі якого правильніше говорити про квазівіртуальні групи, коли учні, які не мають комп'ютерів вдома, у спільній груповій діяльності використовують комп'ютери училища (школи, вищого закладу) для спілкування з аналогічними групами з інших училищ (шкіл, вищих закладів) або інших міст.

– ***підтримка навчання (підтримка учнів)*** - розуміють будь-які матеріали, інформацію, що передається від вчителя до учня, який знаходиться в іншій географічній точці. Процес навчання уявляється як деяка тривала діяльність, в якій не повинно бути перерв (або вони повинні бути зведеними до мінімуму), пов'язаних з тим, що навчально-методичні матеріали перестали надходити від викладача до учня.

– ***навчальні телекомунікаційні проекти*** - одна з перспективних форм трансформаційної моделі ДО, що заснована на спільній (колективній) діяльності учнів, спрямована на досягнення деякої модельної мети. Мета, яка ставиться перед учнями, носить не навчальний характер і моделює мету певної наукової або виробничої діяльності. Така модельна

мета надає діяльності учнів у проекті інтегрованого характеру, стимулює в них навички та вміння працювати в колективі, з використанням розподілу праці та ролей, а також активну соціальну спрямованість. *Важливими характерними рисами навчального телекомунікаційного проекту є такі:*

- часова визначеність й обмеженість (від двох тижнів до трьох місяців);
 - використання комп'ютерних і телекомунікаційних мереж і програмних засобів для обміну інформацією між всіма учасниками проекту, які часто створюють віртуальну групу;
 - необхідність чіткої організації діяльності учнів, яка встановлюється координатором проекту.
- **зворотній зв'язок** - узагальнення відповідного кібернетичного поняття - означає потік інформації від педагога до дистанційного учня на стадії оцінювання педагогом діяльності учня, його просунення та успіхів і відповідну реакцію педагога на успіхи учнів, оцінку його діяльності (схвалення або несхвалення).

Встановлено, що планомірно і раціонально організований зворотній зв'язок дуже важливий, оскільки сприяє формуванню усталеної позитивної мотивації навчальної діяльності. В традиційному навчанні зворотній зв'язок здійснюється не усвідомлено, на рівні підсвідомості, за допомогою міміки та жестів, інтонації голосу педагога, його безпосередньої реакції на відповідь учня в класі. Під час ДО багато невербальних каналів спілкування педагога і учня - перекриті, тому зворотній зв'язок буде найважливішим елементом педагогічної технології, що ідентифікується і планується.

– **діалогова технологія** - конфігурація програмного забезпечення, обладнання, а також міжособистісної взаємодії та діяльності, що забезпечує вільне спілкування.

– **комп'ютерний зв'язок** - сукупність способів використання комп'ютерів і телекомунікаційних мереж як інструментів для організації зв'язку [3].

Комп'ютерний зв'язок вміщує:

- електронну пошту, яка дозволяє спрямовувати повідомлення в поштові скриньки користувачів мережі;
 - телеконференції, які дозволяють спрямовувати повідомлення всім учасникам одночасно;
 - доступ до віддалених інформаційних серверів, наприклад бібліотечних ресурсів, баз даних, серверів тощо.
- **телеконференція** – спосіб обміну текстовими повідомленнями з деякими спільнотами зацікавлених у цьому людей.
- **координатор телекомунікаційного проекту (телеконференції).**

ДО сьогодні входить у фазу інтегрування й обмеження технологій. Цей період істотно вплине на практику навчання. *Серед ключових тенденцій у розвитку ДО необхідно назвати такі:* одночасне розгортання (ріст різноманітності) і зближення технологій; зміни у

взаєминах між викладачами та учнями; зміни відносин між навчальними закладами; виникнення усталених традицій.

Зараз можна передбачити появу нових технологій у сфері ДО. Майже усі вони - цифрові. Вони включають у себе програми гіпермедіа, що дозволяє учневі самому контролювати порядок засвоєння інформаційного масиву, а також бази даних, доступ через Інтернет та навіть інтегровані комплекси даних, що в перспективі надають учням можливість обмінюватись відеоресурсами, аудіоматеріалами, базами даних та іншим програмним забезпеченням прямо з дому або з місця роботи [3].

З ускладненням і розширенням технологій ДО розширюється і коло організацій та структур, що так чи інакше залучаються до цього процесу. Технологія стає частиною інфраструктури навчального закладу: відтепер з рівною увагою повинні розглядатися проекти, що стосуються не тільки досліджень і адміністрування, а й викладання як такого. Отже, виникає більш широка спільнота суб'єктів, зацікавлених у капіталовкладеннях в освітні технології.

У той же час технологічна інфраструктура ДО виходить за межі навчальних закладів, які розробляють дистанційні методики навчання. Вузівські технології повинні бути сумісні зі середньою школою або ПТУ, відповідати державним і регіональним освітнім стандартам. Відповідно ДО стає предметом законодавства у міру зростання міжрегіональних телекомунікацій. Питаннями ДО починають цікавитись законодавці та відповідні акредитовані органи [2].

Можна чекати появу нового типу відносин у кінці цього або на початку наступного десятиріччя. Учні отримують доступ до великих баз даних, гіпермедійних комплексів, відео та тексту за допомогою комп'ютерних мереж. Вони самі керують часом, місцем і темпом, широтою охоплення та послідовністю навчального матеріалу і, до всього, мають можливість вільно спілкуватись зі своїми ровесниками та викладачами.

Список використаних джерел

1. Гриценко В.И., Кудрявцева С.П. Приоритетные направления развития дистанционного обучения. / В. И. Гриценко, С. П. Кудрявцева / УсиМ – 2002. - №3/4. - С. 5-12.
2. Кадемія М.Ю. Дистанційне навчання в училищі: з досвіду роботи: професійно-технічна освіта / М.Ю. Кадемія. - К., 2002. - №1. - С. 44-49.
3. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання. Умови застосування. Дистанційний курс. Навчальний посібник 2-е вид. / За ред. В.М.Кухаренка – Харків: НТУ-ХПІ, «Торсінг», 2001, – 320с.